

הצעת פתרון- בחינת הבגרות בגיאוגרפיה

שאלון 573,57203

גאוגרפיה ופיתוח הסביבה

ארץ-ישראל והמזרח התיכון

2 יחידות לימוד

הצעת הפתרון נכתבה על-ידי לירן לוטם ושלומית שושן

מורים לגיאוגרפיה בבתי הספר של **קידום**

- התשובות המוצגות הן בגדר הצעה לפתרון בלבד
- ייתכנו תשובות נוספות.

פרק ראשון- ארץ ישראל

שאלה מספר 1- תיירות

א. סוג התיירות המאפיין את טבריה הוא תיירות נופש וביילוי הכולל את מזג האוויר החם , ימת הכנרת ואזורי טבע דת וארכיאולוגיה.

סוג התיירות המאפיין את ים המלח הוא תיירות בריאות ומרפא בשל תכונותיו הרפואיות של ים המלח, המינרלים הספוגים בקרקע, והאוויר היבש באזור מדבר יהודה .

סוג התיירות המאפיין את ירושלים הוא תיירות דתית בשל ריבוי המקומות הקדושים בה.

סוג התיירות המאפיין את חיפה הוא תיירות מורשת המאפיינת מקומות בעלי משמעות הסטורית או תרבותית לחברות מסויימות, במקרה של חיפה- לבהאים. או תיירות עסקית- בשל ריבוי מרכזי עסקים והיי טק

ב. ההבדל בין מספר הלנים במלונות בתל אביב למספר הלנים במלונות באילת בא לידי ביטוי בכך שמספר הלנים הישראליים במלונות באילת מהווה את רוב הלנים ואילו בתל אביב רק רבע מהלנים הם ישראלים, וכל השאר הם תיירים.

ההבדל נובע מהיותה של אילת עיר נופש ובילוי מקומית, ואילו בתל אביב רוב הלנים הם תיירים בתיירות עסקית. תל אביב ממוקמת במרכז הארץ, ומאפשרת לתיירים להגיע בנגישות גבוהה לאזורים שונים בארץ ואילו אילת מבודדת ופחות נגישה. תל אביב היא עיר עולם גלובלית ומהווה גורם משיכה לאנשי עסקים

ג. לסוגיית הבניה על קו החוף- (על התלמיד לבחור טיעון אחד בעד או נגד, ולבססו על שני נימוקים מתחומים שונים):

טיעונים בעד בניה על קו החוף:

התקרבות הבניה לקו החוף תאפשר בניית אזורי תיירות ונופש נוספים ובכך תאפשר מקומות עבודה נוספים והכנסת מטבע זר לארץ. (כלכלי)

בניית מבני מלונות על חופים מצוקיים (סחיפה) תאפשר חיזוק שפת המצוק וניהול נכון של מצבי סיכון סביבתיים (סביבה)

בניה על קו החוף תשפר את תשתית התחבורה ותאפשר גם למבקרים מקומיים בחופי הים להגיע באופן נוח יותר אל החופים. (תחבורה)

טיעונים נגד הבניה על קו החוף:

פגיעה באזור החופים ובקו המים באופנים שונים כגון- פגיעה בנדידת החול, בציפורים, בדגה, התפוררות מצוקי הכורכר. (סביבה)

אם בונים מלונות על חופי הים, החוף לא יוכל לשמש את תושבי המדינה כחוף ציבורי. (כלכלה)

פגיעה בשטחים הפתוחים לאורך קו החוף יצירת מפגע זיהום שעלול לפגוע במי תהום (תחבורה)

שאלה מספר 2- ירושלים

א. מוסדות ממלכתיים בירושלים:

(1) ארבעה מוסדות ממלכתיים בירושלים:

כנסת ישראל- מקום מושב הפרלמנט/ נבחרי העם/ הרשות המחוקקת

בית הנשיא- מקום מושבו של הנשיא ומקום כינון טקסים רשמיים כמו קבלת שגרירים וכדומה.

בית המשפט העליון- הערכאה העליונה בישראל למשפט

קריית הממשלה - מקום הכינוס של ממשלת ישראל – הרשות המבצעת.

(2) עיר בירה מאופיינת על ידי ריכוז מוסדות השלטון. שלושה מבין המוסדות שכתבנו בסעיף 1, מלמדים על כך שכל רשויות השלטון בישראל, בסיסם הוא בעיר בירושלים-

הרשות המחוקקת (הכנסת) , המבצעת (קריית הממשלה) והשופטת (בית המשפט העליון).

ירושלים היא גלעין פוליטי של מדינת ישראל, אך גם בעלת חשיבות סמלית-דתית ורוחנית ברמה המקומית והאוניברסאלית.

ב. מכיוון שירושלים היא עיר בירה, מרוכזים בה השירותים הציבוריים והמינהליים, יותר מאשר בממוצע הארצי. השלוחה הארצית של משרדים ממשלתיים שונים וגופים ציבוריים כמו משרד החינוך, משרתת ישראל, ועוד.. נמצאים בה.

בירושלים אין נמל, ולא נמל תעופה, ואינה ממוקמת במרכז הארץ ולכן כמות המסחר המתבצעת בה נמוכה מהממוצע הארצי. למרות שלא נמוכה בהרבה כי כן מתקיים בה מסחר בין מדינות בשל היותה עיר בירה ומסחר מקומי בשל היותה העיר המרכזית במטרופולין.

כמות התעשייה בירושלים קטנה מהממוצע הארצי מכיוון שכעיר בירה רוב התעסוקה בה היא שירותים ציבוריים. מפעלים באזור ירושלים יוקמו באזורים אחרים במטרופולין.

ג. מטרופולין ירושלים:

(1) הבדלים בין מטרופולין ירושלים למטרופולין תל אביב על פי המפה (יש לציין 2 הבדלים בלבד):

- מטרופולין תל אביב כולל את תל אביב במרכז וסביבה 3 טבעות של ערים וישובים צפופים המקיימים ביניהם קשרים כלכליים ושיתופי פעולה אחרים. מטרופולין ירושלים כוללת את ירושלים וישובים אחרים שאינם צמודים לשטח העיר ירושלים (למעט מבשרת ציון) וההתפתחות מפוזרת לפי תנאי השטח הטופוגרפיים והאפשרויות הדמוגרפיות.
- מטרופולין ירושלים קטן יותר ממטרופולין תל אביב, למרות שעיר ירושלים גדולה יותר מהעיר תל אביב.

(2) קושי בהתפתחות של מטרופולין ירושלים: (יש לכתוב אחד בלבד)

- מרחק ואופי בין ישובי המטרופולין, משפיע על שיתופי פעולה בתוך המטרופולין
- מבנה מפוזר של העיר ירושלים (בגלל הטופוגרפיה) מכתוב יוקר בפיתוח תשתית.
- הגירה החוצה מהעיר מתקיימת גם בשל חוסר תעסוקה, וגם בשל שינוי אופי העיר: חילונים עוזבים על רקע הפיכתה של ירושלים לדתית יותר, וגם דתיים עוזבים לטובת ישובים יותר דתיים ויותר מבודלים מבחינת סוג היהדות (אלעד, קרית ארבע..).

- מתחים חברתיים- קבוצות אוכלוסייה שונות – יהודים/ערבים, ותיקים/חדשים, חילונים/דתיים.
- קושי בניהול ופיתוח העיר (ברמה הביטחונית)
- פיתוח בירושלים מחייב אישור של שלוש הדתות
- כביש מס 1 פקוק כל בוקר
- במסגרת תכנון העיר ונתיבי התחבורה בה יש רצון למנוע התנגשות בין קבוצות אוכלוסיה בעיר מה שמעלה קושי בהתפתחות המטרופולין.

שאלה מספר 3- תחבורה

א. נתיבי תחבורה ציבורית

(1) על פי המידע שבקטע אל מטרופולין תל אביב מובילים כבישים רבים, המתקזים לנתיבי איילון. נתיבי איילון הם ציר עמוס ברכבים. ולכן נאלצו להוסיף נתיב לתחבורה ציבורית

(2) הוספת נתיב תחבורה ציבורית נועד כדי לעודד הגעה בתחבורה ציבורית לתל אביב ובכך לנסות להקל על העומס בכבישים. מטרת הנתיב היא לאפשר נסיעה קלה ובטוחה לכלי רכב ציבוריים (אוטובוס, מונית) המסיעים אנשים רבים בבת אחת. וכן במטרה לצמצם זיהום אויר.

ב. מצלמות תחבורה

(1) מטרת הפעלת המצלמות היא משולשת- הרתעת הנהגים של הרכבים הפרטיים מנסיעה בנתיב תחבורה ציבורית, ושמירה על בטיחות בכביש (נסיעה מהירה למשל) וחינוך לשימוש בתחבורה ציבורית כדי למנוע את זיהום האויר בתל אביב.

(2) בעד ונגד מצלמות (יש לבחור תשובה אחת – בעד או נגד):

בעד מצלמות אכיפה בנתיב תחבורה ציבורית- אם יש מצלמות אכיפה בנתיב תחבורה ציבורית, כמות הנהגים שיסעו בנתיב זה תקטן והנתיב יישאר פתוח עבור אוטובוסים ומוניות .

נגד מצלמות אכיפה בתחבורה הציבורית- יש לסמוך על הנהגים. חינוך נכון לנהיגה מספיק ואין צורך ליצור מגמות הרתעה נוספות .

ג. שתי בעיות בתחום התחבורה היבשתית שאינן מופיעות בקטע:

- זיהום אויר גבוה
- פגיעה באקוויפר החוף
- עלויות פיתוח תשתיות גבוהות

א. בין השנים 1949-1964 הגיעו עולים מהיבשות הבאות: אירופה, אפריקה (צפון), אסיה ומעט מאוד מדרום וצפון אמריקה .

אירופה- בעיקר מרומניה ופולין

אפריקה- בעיקר ממרוקו

אסיה- בעיקר מעירק

עליה קטנה מצפון אמריקה- מארצות הברית ומדרום אמריקה מארגנטינה.

בין השנים 1990-2006 הגיעו עולים מהיבשות: אירופה, אפריקה, צפון אמריקה, דרום אמריקה ואסיה

אירופה- ברית המועצות לשעבר

אפריקה- אתיופיה

ומעט: מדרום אמריקה- בעיקר ארגנטינה, צפון אמריקה- ארצות הברית, אסיה- ברית המועצות לשעבר (מדינות אסיאניות)

ב. גורמים לעלייה בשנות ה-90 מבריה"מ ואתיופיה:

- שתי העליות התחילו כ"עליות הצלה" כדי להביא למדינת ישראל את היהודים הנרדפים בתפוצות מתוקף חוק השבות.

- העליה מברית המועצות היוותה שינוי לכלכלת ישראל כיוון שהיא התאפיינה בתרבות והשכלה מערבית ולכן קיוו שתשתנה את התבססות המשק ברמה הכלכלית.

ג. התיישבות עולים:

(1) בשנות החמישים נהגה הממשלה במדיניות "פיזור אוכלוסיה" שמטרתה למקם את גלי העליה באזורים ספציפיים ללא יכולת של האוכלוסייה עצמה לבחור את המקום בו יגורו. הצורך נקבע על ידי הממשלה באזורי עדיפות בעיקר בנגב ובגליל כדי לפזר את ריכוזי האוכלוסייה במרכז הארץ וליצור רצף התיישבות ליד בגבולות.

לעומת זאת בעליית שנות התשעים המדינה סיפקה לעולים את החופש לבחור את מקום מגוריהם תוך סיוע ולמידת השפה עברית והתאקלמות עם החברה הקיימת. מדיניות הקליטה ישירה כללה אי התערבות של מוסדות המדינה בהכוונת העולים למקומות יישוב, ומתן בחירה חופשית לעולים בבחירת מקום המגורים. מתן מענקים כספיים לתמיכה בעולים בשנים הראשונות לשהותם בארץ. במסגרת זו חלק מהעולים מקבלים "סל קליטה".

(2) השפעה אחת על המערכת התתיישובותית היא :

- פיזור אוכלוסיה
- יישוב העולים במושבי עולים בסמוך לגבולות הארץ
- הקמת עיירות פיתוח אחרי המעברות
- התיישובות חבלית – התיישובות ובה ישובים קטנים מקיפים ישוב גדול יותר ועיירת פיתוח.

שאלה מספר 5 - אקלים מדברי

א. שלושה מאפייני אקלים מדברי:

- כמות משקעים נמוכה מ- 200 מ"מ גשם
  - טמפרטורות גבוהות
  - משרע טמפרטורות גבוה בין יום ללילה קיץ וחורף
  - לחות נמוכה ומרחק מהים (בישראל)
  - צמחיה דלילה
  - קרקע מלוחה
- ב. המדבר באזור המערבי של מדינת ישראל הוא מדבר השייך לרצועת המדבריות העולמית (נגב) המדבר בצד המזרחי בבקעה וים המלח הוא מדבר "בצל גשם" תופעה בה עננים נוצרים באזור הים צוברים אדים לכדי ענני גשם נכנסים לכיוון מזרח בחופי המרכז ובדרך להרי יהודה מורידים את הגשם במלואו על הרי יהודה המהווים קו פרשת המים, ומשם ממשיכים מזרחה וצונחים לכיוון הבקע הסורי אפריקאי (לבקעת הירדן) ריקים ולכן כמות המשקעים באזור זה היא נמוכה והמקום נחשב מדבר.

ג. שיטה לבניה באקלים מדברי- (יש לבחור אחת)

- תופעה המוכרת בדרום הארץ בניית בתים עם ארובות רוח- הארובה שנמצאת במרכז הבית סופגת אויר מכיוון הרוח כאשר בתוך הארובה יש טפטוף מים הגורמים לקירור החלל בלא שימוש באנרגיה וללא שימוש במזגן.
- בניה לצלע כדי להימנע מקרינה ישירה
- צביעת גגות בצבע לבן ללא רעפים שצוברים חום וגורמים לחימום החלל
- חלונות גדולים להכנסת אור וחיסכון בחשמל

- דודי שמש!

שאלה מספר 6- זיהום אויר מדרש תמונה

א. שימושי הקרקע הנראים בתצלום שיכולים לגרום לזיהום אויר הם תעשייה ותחבורה ומגורים

תעשייה- זיהום על ידי הארובות

תחבורה- זיהום אויר מהרכבים/מזהמים ניידים

ב. תעשייה- הגבהת הארובות

סינון האויר היוצא מהארובה על ידי פילטרים

מעבר לאנרגיה מתחדשת

סגירת התחנה

תחבורה- עידוד לשימוש בתחבורה ציבורית

מעבר לרכבים המופעלים בגז או חשמל

עידוד רכיבה על אופניים או הליכה ברגל (כמו באמסטרדם)

ג. טביעת רגל אקולוגית-

(1) הערכה כמותית של שטח האדמה הנדרש על מנת לספק את הצרכים (אנרגיה, מזון, מים, חומרי גלם...) של האוכלוסיה- אל מול היכולת לקלוט את חומרי הפסולת שמייצר האדם.

כלומר- עד כמה אנחנו משתמשים ומנצלים את משאבי הטבע לעומת היכולת שלנו להיפתר מהפסולת.

(2) מודעות האוכלוסייה לפיתוח בר קיימה יכולה לצמצם את טביעת הרגל האקולוגית על ידי ניצול פחות משאבי טבע או ניצול נכון יותר של משאבי טבע וייצור פחות פסולת. באותו אופן- פיתוח בר קיימה כולל תכנון נכון של נתיבי התחבורה, מיקום המפעלים והאזורים הירוקים ובכך מצמצם את זיהום האויר.

שאלה מספר 7- מתוך המאמר

א. מטרות להפקת אנרגיה:

צמצום התלות של המשק הישראלי באנרגיה מתכלה (שעתידה להיגמר) כמו אנרגיה נפט ופחם. -

פתרון לזיהום האויר על ידי אנרגיה שאינה מזהמת את האויר

ב. בעיות אפשריות:

- סכנה לפגיעה ב-540 מיליון ציפורים נודדות ועוד עופות מקומיים (יציבים)
- חשש לפגיעה בבני אדם וחיות בגלל רעש הטורבינות
- כשמקימים טורבינה, צריך להיעשות תהליך מיפוי שיתחשב במפות הרוח, במגבלות שמציב משרד הביטחון, בשטחי אש, במיקום יישובים, בקווי מתח עליון, בשמורות טבע, וכו'...
- הפיזור המרחבי של אתרי טורבינות הרוח, שמתוכנן לפריפריה, מצריך הקמת רשת קווי מתח שלהם השלכות שליליות - נופיות ואקולוגיות.
- פגיעה בשטחים הפתוחים

פרק שני- גאוגרפיה של המזרח התיכון

שאלה מספר 8- אוכלוסייה

א. אזורים במזרח התיכון:

(1) אזורים בעלי צפיפות אוכלוסייה גבוהה:

מזרח כווית (מישור החוף של המפרץ הפרסי)

דרום מערב תימן (רמת תימן)

עמק הפרת והחידקל

אזורים בעלי צפיפות אוכלוסייה נמוכה:

מערב מצרים (המדבר המערבי)

מזרח ירדן

(2) הסבר לרמת צפיפות האוכלוסין בכל אזור (יש לבחור אחד מבעלי הצפיפות הגבוהה, ואחד מהנמוכה):

מזרח כווית (מישור החוף של המפרץ הפרסי) – מיקום ליד המפרץ, גישה לים, מישור חוף מיקום ערים מרכזיות.

דרום מערב תימן (רמת תימן)- מורכב משני אזורים נופ: מישור החוף לחופי ים סוף ומפרץ עדן ורמת תימן על רכס הרי ג'בל סירט. באזורים אחרים של תימן שורר מדבר, והאזור הזה הוא בעל טמפרטורות מתונות יותר בשל הגובה והקרבה לים.

עמק הפרת והחידקל- אזור בעל צפיפות אוכלוסין גבוה בשל המים מהנהרות המספקים מים, תעסוקה (דיג ושיט), וכן הקרקע הפוריה לחקלאות באזור זה.

מערב מצרים (המדבר המערבי)- צפיפות נמוכה מאוד בשל חוסר במקורות מים ותנאי מדבר קיצוניים.

מזרח ירדן- רמת מדבר, אקלים מדברי, מדברי 0-200 מ"מ עם משרע טמפרטורות גבוה ולכן מעט ישובים.

ב. מדינות במזרח התיכון יכולות למשוך אוכלוסיה למקומות בעלי צפיפות נמוכה אם יתגברו על בעיות המים, התעסוקה ותנאי האקלים. הדרכים לעשות זאת הן : בניית סכרים והטיית המים בתעלות עד לאזורים מרוחקים יותר כדי ליצור פיזור אוכלוסיה חקלאית, יצירת ערים עם אזורי תעסוקה ומסחר שאליהן יבואו התושבים מהערים הצפופות (יש להיזהר מלבנות מפעלים הדורשים ידע רב, מכיוון שהאוכלוסייה שצריכה להגיע היא ברובה כפרית ולא משכילה) , עידוד בניה בחומרים המתאימים למדבר והוזלת מחירי בדיוור בערים החדשות.

שאלה מספר 9-

א. בתמונה נראית "תעלת הע'ור" . שני החלקים הם סכר ההטיה – סכר מוחיבה והתעלה עצמה המתחילה מהסכר ויורדת עד לצפון ים המלח בצד הירדני.

ב. שלוש מטרות להקמת מפעל זה:

- פיזור האוכלוסייה בעקבות לחץ מטרופולין עמאן המדינה נוקטת במדיניות פיזור תוך הפשרת שטחי התיישבות חדשים.

- אספקת מים לשתייה לתושבי ירדן

- אספקת מים לחקלאות ועידוד פיתוח אזורי חקלאות נוספים

ג. השפעות התעלה על הכלכלה בירדן:

פתיחת מוקדי תעסוקה נוספים ושיפור התמ"ג.

פיתוח החקלאות בירדן ומבני תעשייה העושים שימוש במים

שאלה מספר 10- גלובליזציה

א. יתרונות :

נפט- 70% מהנפט משמש כמקור אנרגיה למדינות העולם ולכן הוא לוקח חלק בכלכלה הגלובלית כאשר אנרגיה במהותה מהווה בסיס לפיתוח משק.

כח עבודה זול ולא מיומן ברוב מדינות המזרח התיכון וזה מהווה גורם משיכה לתאגידים רב לאומיים שפותחים מפעליהם ולוקחים חלק פעיל בשוק הגלובלי

הנפט כבסיס לפיתוח- פיתוח מפעלים פטרוכימיים מביא למדינות המזרח התיכון חברות רב לאומיות שונות המפתחות את אזורי המזרח התיכון .

תיירות ומהגרי עבודה מגיעים מאזורים אחרים בעולם (אסיה, הודו) למדינות המפרץ .

חסרונות:

תלות במדינות המערב מבחינה כלכלית

ייבוא תוצרת חקלאית ולא ביסוס הכלכלה המקומית

מעמד אישה איזה נמוך – האישה לא עובדת וזה מהווה חוסר במימוש הפוטנציאל להתפתחות בכניסה לשוק הגלובלי. (למדל- בערב הסעודית האישה לא יכולה לנהוג ולכן יש פחות פיתוח)

ב. תורכיה

(1) תורכיה מהווה גשר בין יבשות היא ממוקמת על יבשות אסיה ואירופה. חלקה המזרחי באסיה והמערבי האירופה. וגם מהווה קשר בין ימים : הים התיכון והים השחור. (ובמרכז ים מרמרה)

(2) השפעות המיקום על ההשתלבות בכלכלה הגלובלית:

- יבשת- מיקום המדינה בין היבשות מאפשר מעבר סחורות ביבשה בין אירופה לאסיה, דרכים חשובות בעבר וגם כיום עוברות דרך תורכיה (למשל – דרך המשי, תחבורה מסילתית עותמנית וכו')

- ימי- תורכיה מהווה דרך מעבר לנפט בין המפרץ הפרסי לים השחור

שאלה מספר 11- ערים

א.

(1) תעשייה- ניתן לראות לפי המבנה העירוני כי התעשייה ממוקמת בטבעת החיצונית של העיר

עסקים- מע"ר ישן (בזאר) בתוך החומה, מע"ר מודרני- משני שהתפתח כתוצאה מהחומה שמגבילה את המע"ר ההסטורי

שולי העיר - שולי העיר המהווים ערבוב של תעשייה, אזורי מגורים, מסחר, אזורי בנייה, שכונות עוני ואזורי מהגרים.

(2) תעשייה- מהווה גורם לזיהום ולכן ימוקם בדרך כלל בשולי העיר. הזיהום פוגע באוכלוסיה העירונית ולכן מיקומו בשוליים מרוחק משכונות המגורים במטרה לצמצם את הזיהום, בערים המזרח תיכוניות המהפיכה התעשייתית נעשתה מאוחר יותר וגרמה לעיור מואץ ולכן בשולי העיר נמצא את התעשייה לפעמים לצד אזורי מגורים בעירבוביה.

ניתן לראות שיש חלוקה למעמדות בעיר- לפי שכונות המגורים השונות והמרחק שלהם ממרכז העיר. העניים סמוכים לתעשייה והעשירים מרוחקים ממנה.

ג. שני גורמים להתפתחות עיר כפר:

מאפייני ה"עיר-כפר"

1. סוגים של שכונות עוני המקיפות את העיר: "עיר עליונה" (קהיר)-מבני מגורים העשויים מחומרים רכים שהוקמו על גגות הבתים.
**"עיר מתים"- (קהיר)-שכונת מגורים בתוך בית קברות.
**"קגה קונדו"- (טורקיה)-מבניים לא חוקיים שהוקמו בלילה אחד.
2. בערים נמצא "פרנסות" שאינן נמצאות במדינות המערב כמו-מצחצחי נעליים, מגישי קפה, ממני זבל, מתורגמנים...
3. בתהליך ההתרחבות, העיר בולעת כפרים וערים קטנות לתוכה.
4. הערים גדלות במהירות כתוצאה מריבוי טבעי גבוה, הגירה פנימית, סיפוח כפרים. במדינות מפותחות בעיקר בגלל תיעוש.
5. היווצרות מדרג עיר ראשה: התרכזות של לפחות שליש מאוכלוסיית המדינה בעיר אחת כמו: קהיר, בגדד, איסטנבול, אנקרה, דמשק.

שאלה מספר 12- מאמר- עיור בעולם הערבי

א. מאפיינים של העיור בכל קבוצה (יש לבחור שתיים) –

מדינות עולם רביעי: רמת העיור בהן נמוכה, החקלאות בהן היא לא מתקדמת, התעשייה-דלה, רוב העובדים עובדים במדינה אחרת. לדוגמה- תימן

מדינות נאו קולוניאליות: תלויות כלכלית במדינה אחרת. בעלות עיר מוקפת חומה לצד עיר מודרנית. המבנה העירוני הכפול יצר ניצול כלכלי של הארופאים את הצד העתיק המוסלמי. (ואחרי ביטול הקולוניאליזם, העשירים המשיכו לנצל את מרוקו ואלג'יר

מדינות העימות- היו מעוררות בעבר, אך היום בגלל עימותים ומלחמות, תלויות בתמיכת כספים מבחוץ. הערים המרכזיות מקבלות את רוב התמיכה ולכן הן יעד מועדף למהגרים, בנייה מפוארת שלא מאפשרת תכנון נכון של הערים. ועוד דבר- הזרמת הכספים הזו גורמת לאינפלציה במדינות אלו.

מדינות הנפט למחצה- קושי כלכלי וצפיפות אוכלוסין ותלות במדינות הנפט- הערים מוקדי צריכה ולא ייצור- בעיקר מגזר שירותים, הערים גדלו כי אין מקום אחר במדינה שאפשר להתיישב בו. (תנאים פיזיים), המון מהגרי עבודה בשכונות עוני.

ב. הקבוצה שתסבול מירידת מחירי הנפט ביותר היא: מדינות העימות

ההסבר:

מדינות" העולם הרביעי" – יושפעו מעט מאוד, כיון שמראש לא היתה בהן התפתחות. הן ייטיבו לעשות אם יפתחו את החקלאות ותעשייה זעירה.

המדינות הניאו-קולוניאליות – תלויות באירופה ולכן יושפעו רק מעט מהמיתון. עדיף שינצלו את המשאבים שלהן ויתרכזו בבני עמן ולא בתיירים.

ב"מדינות הנפט למחצה" – הירידה במחירי הנפט תביא למשבר. יש לפזר אוכלוסיה, ולהשקיע בחקלאות ותעשייה. וכך תימנע הנהירה ההמונית לערים.

"מדינות העימות" – הכי יושפעו ממשבר הנפט! בגלל קיצוץ בתרומות שהן מקבלות ממדינות הנפט העשירות. וכן החזרת עובדים לארצם.

"מדינות הנפט" – הירידה במחירי הנפט משפיעה על קבוצה זו. (בבחריין למשל אזל הנפט אך הצליחה לשמור על כלכלתה כי הפכה למרכז מסחרי)

מצבן של "ערי האינסטנט" – אם יגמר ההון שמתבזבז על מותרות. ילך מצבן וידרדר.

הצעת המחברת: ללכד את העולם הערבי ולהשקיע בחוות חקלאיות ובתעשיות משגשגות, הרחק מהמדבריות שבהם מופק הנפט. התעשייה והחקלאות יוכלו לספק עבודה יצרנית שתשלים את ההכנסה, אם כי במידה פחותה מההכנסה שהייתה מהנפט.